

կական բանաստեղծութեան առաջին օրոտագին ձայները կը հնչեցնէին, Կաւկաս ալ՝ Բոգեմատեղար բարեկամն՝ Արտիւնեան եւ Ռափայէլ Պատկանեան՝ գերմանական ռոմանտիկ մատենագրութեան ազդեցութեան տակ իրենց գգաժուներն եւ գաղափարները՝ երբեք ուր վերածնէին։ Գլուխ թատերաբեմին վաղ ներկայացուցին Հեկապիրի, Հիլերի եւն բանագործութիւններն եւ հայ գիւցազանց սիրազգործութիւնները։ 1848ի ոգւով համակալ գաղ. ռոմանտիկ գարոյցը՝ յառաջ բերաւ Հայոց գլխաւորներուն՝ Ռակսի, Ռուսինեանի, Օտեանի եւ Երենցի մէջ հօգի մը, որ իւր նշն իսկ իւր ազգակից Ափրաքներուն եւ եկեղեցականաց դէմ ուղղուած էր։ Զփուռեա թարգմանչութեան դարը մը հաստատուեցան առաջնորդութեամբ Մամարեանի։ Կ. Պոլսի նոր ազգեցիկ դարոյց մ'իւր գլուխը կը բարձրացնէր, պարագլուխ ունենալով Օտեանը՝ որ ազգ. գաղափարաց գրօնը կը պարզէր Պարոնեանը՝ իւր համալուարը՝ «Ազգ. Նշեքը» կը դրեր, Տեմիրճիպաշեանը՝ Հոգեմէտերի եւն. գաղափարները կը տարածէր, մինչդէռ միւս կողմանէ Պերպերեանը մը եւ 2-ի պէս փայլուն Ճաւախոսներ, Գարազաշեանի եւ Եղիշէ Ա. Գուրեանի պէս գիտականներ՝ Հայ. քննական պատմութեամբ սկսան պարապել։ Ֆեֆիլէն ալ իւր շատագոյն ունէր յանձնի Տիկ. Տիւնաբի։ Այս ազգ. ոգւոյ գարթնուլը միայն Կ. Պոլսի շնաց, այլ գաւառներն ալ տարածուեցաւ, որուն ռազմական երկն իրիմեան Հայրիկն եւ Գ. Եպ. Արուսեանեանց։

ԿԵՏԻՆ.

ՔԱՂԱՔԱՆԵՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
 Կիւմուք, 21 Մայիս 1902:

Անգղիա-Տրանսիայ։ Ամսոյս 7ին Բուրբուր հրամանատար Դրաբիի Մէթուրնի գնդերուն վրայ ունեցած զինուոյ յաջողութիւնը, կցկեցեալ ու ստալոյ յաղթութեան լրերով ուռուցեալ եւ ընդ հուպ անգղիական դրօշին Տրանսիայ ծածանելուն անկաւորոյց սպասող Աղբիոնը՝ վերստին ի խոր սուգ համակեց։ Դրաբիի այս վերջին փառալուր եւ անակնկալ յաղթութիւնը Կիւմուրի սկսած մէկ մեծ ձեռնարկութիւնն ի դերու հանեց ըլլորովին։ Բրիտանական զօրաց ընդհանուր հրամանատարը՝ անգղիական գնդերու Կլէրկադորպի պարտութենէն ետքը, կ'ուզէր բազմաձեռն գնդերով զարին Դրաբի չորս կողմանէ պաշարել։ Այս վախճանաւ բաց ի Մէթուրնի եւ Գրինֆիլի զօրախմբերէն, երրորդ զունդ մ'ալ Կէկիլիի հրամանատարութեամբ

միմտերադրալ յառաջ կը խաղար։ Դրաբի առանց ժամանակ կորսնցնելու ամսոյս 4ին Հարտորէտփոնուլէնի ըով Կէկիլիի զունդը կը զարնէ ու կը խորտակէ։ Այս յաղթութենէն ետքն անյապաղ դէպ ի հիւսիս քալելով Մէթուրնի հրամանին տակ զունուող 1200 հոգիէ բաղկացած զունդն եւս ցիր ու ցան կը ցրուէ, զՄէթուրն բազմաթիւ պաշտօնակալներով գերի բռնելով։ Դրաբի վերանծն հոգով — զոր ցարդ Բուրբուր ցոյց տուին ընդդէմ իրենց աւնագորոյն ու բարբարոս թշնամեաց — զՄէթուրն դարձեալ ազատ կը թողու, իրմէ պատուոյ երդում առնելէն ետքը։

Թէեւ երրօրական Բուրաւէր մամուլները Դրաբիի այս հազուագիտ ու դիցազնական առաքինութիւնն անխոհեմութիւն համարեցան, մինչդեռ կրնար ինքը Բուրբուր զոռ հրամանատար — Կիւրուիցիզէր՝ Մէթուրնով փրկանաւորել...։ Սակայն այս իսկ մեծ ապացոյց է, թէ Բուրբուր դիւրը լաւ վիճակի մէջ է եւ մեծ յոյս ունին այս երկարամիգ ու արիւնհանդ պատերազմին յաջող ելից։ Այս է ըլլոր ըլլոր հրամանատարաց համոզումը։

Վերջին ընդհարման ժամանակ Անգղիացոց կողմանէ կ'իյնան 63 հոգի, 119 վիրաւոր եւ 201 գերակ։

ԲՈՂԱԿԵՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՌԵՍՈՒՄԵՆԱԿԱՆ

- ՀԱՆՈՍՈՒՄԵՆԱՆ — Կնիք մը (պատկերազարդ)։ 97։
- ԿԵՆՍՍԻՄԵՆԱՆ — Բժիշկ Դոկտ. Նահապետ Ռուսինեան (պատկերազարդ)։ 98։
- ՄԱՏԵՆԱՍՈՍԱՆԱՆ — Քննութիւն մը՝ ազգային հիւանդանոցի 1901ի ընդարձակ օրացոյցին վրայ։ 108։
- ԳԵՐԱՄԱՆԵՐՆԵ ԲԵՐԱԿԱՆ Եւ ՋՈՂԱՊԱՏԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յԱՆՁՆԱՆԻԿ Լ. ԲԵՏԵՆԵՆԵՆԱՆ։ 113։
- ԳՐԱՆԵՆԱՆ — Աղբիւսաւոր Պոպ. փորձ մը քննասիրութեան վրայ։ 116։
- ԹՂԱՎԱԿՈՒԹԻՒՆ — Գրական թղթակցութիւն. Ե. Գրական կնիքը։ 120։

ՆԱԽԵՆԱԿԱՆ

- ՆՈՐ ԵՐԱՆԱՐԱՆԻՈՒԹԻՒՆ. 123։
- ԺԱՂԱՎՈՐԻՆԱՆ — 1. Մշակիչ, հիւսնաղբի կենսագրութիւնը։ — 2. Ուղղապաշտութիւն թէ խնդագրութիւնը։ — 3. Ի նպաստ Հայոց։ — 4. Նկատողութիւն մը։ — 5. Դոկտ. Թորգոման անդամ գաղ. բժկ. ընկերութեան։ — 6. Լրագրական։ — 7. «Անիա» գերմ. ամսագրութիւն եւ Յիմմերէրի «Հայաստան» յօդուածը։ 124։

ՔԱՂԱՔԱՆԵՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ 128:

ՀԱՐԱՄԱՐԱԿՈՂ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻՆԱՍՏՈՐ ԽՐԱՄԱԳԻՐ
Կ. ՊԱՐԱՆԵՆ Կ. ՊԱՐԱՆԵՆ
 ԱՐԵՆԵՆ, ՄԻԻԲԱՐԵՆԵՆ ՏԳՐԱՐԱՆ